

İLMÎ ARAŞTIRMALAR

DİL VE EDEBİYAT
İNCELEMELERİ

YAVUZ BAJRAM / SELÇUK ÇIKLA / MUHİTTİN ELİAÇIK / CAFER GARİPER
ADILYAN KARABEYOĞLU / YAVUZ KARTALIOĞLU / FERİAL KORKMAZ
MUNA YÜCEOL ÖZEZEN / NURAY ÖZLÜK / SERKAN SEN / SELAHATTİN TOUKA / ALİ YILDIRIM

1940'lı Yıllarda Düzenlenen Sanat Yarışmaları ve İnönü Sanat Armağanları

Selçuk Çıkla*

1940'lı Yıllarda Düzenlenen Sanat Yarışmaları ve İnönü Sanat Armağanları

1940'lı yıllarda Cumhuriyet Halk Partisi'nin açtığı sanat yarışmalarının bugüne kadar hiçbir yazıya konu edilmediği anlaşılmaktadır. O bakımdan bu makalede sanatçıyı ve sanat ortamını teşvik etmek gayesinin ardında bir de çeşitli yönlerden cumhuriyet Türkiyesini ve inkılapları anlatan eserler meydana getirtmek gayesini taşıdığı için CHP'nin düzenlediği bu 1940 sonrası yarışmalar ele alınmıştır. Bunun yanı sıra bu yazıda İnönü Armağanları Kanunu ile düzenlenen İnönü Sanat Armağanları da elde edilebilen bilgiler çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Edebiyatı, CHP Sanat Yarışmaları, İnönü Sanat Armağanları, İnönü Armağanları Kanunu

Art Contests Held in 1940s and İnönü Art Rewards

It is clear that, so far, none of the contests held by Republican People's Party in 1940s have been subjects of any articles. For that reason, this article tells about the contest after 1940s organized by Republican People's Party as they intended to produce works dealing with the Republican Turkey and revolution in many respects, beside encouraging artists and the circle of art. In addition to this, İnönü Art Awards regulated according to İnönü Award Legislation have been evaluated in the frame of the information obtained.

Key Words: Turkish Literature, Republican People's Party's Art Contests, İnönü Art Awards, İnönü Awards Legislation.

* Dr., Samsun Millî Piyango Anadolu Lisesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmeni
scikla@yahoo.com

Giriş

Cumhuriyet Halk Partisi, cumhuriyet tarihi boyunca destek, yardım, ödüllendirme, teşvik, sipariş gibi çeşitli yollarla hem tiyatro eserleri yazılması hem de bunların oynanmasında kolaylıklar sağlama konusunda en çok çaba harcamış olan partidir. Bu, büyük oranda cumhuriyetin kurucu partisi olmasından, inkılâpları yerleştirmek endişesi ve gayretinden kaynaklanmıştır. CHP'nin özellikle Halkevleri'nin kuruluşundan (1932) sonra halkı eğitmek, inkılâpları halk tabakalarına sevdirmek ve yaymak, çağdaş yaşayışın gereklerini benimsetmek amacıyla piyes yazdırma, yazılanları bastırma, yazarları teşvik etme ve ödüllendirme noktasındaki çabaları yoğun olarak 1950'lere kadar devam etmiştir.

Bu çabalardan birkaçını şöyle sıralamak mümkündür:¹

1. 1932'de *Akın, Beyaz Kahraman, Mavi Yıldırım, Çoban, Köy Muallimi, Özyurt, İkizler* adlı oyunlar Cumhuriyet Halk Fırkası Genel Yönetim Kurulu tarafından bastırılmış ve oynanması için tüm örgüte gönderilmiştir.

2. CHP 1933'te *Mete ve Sönmeyen Ateş* oyunlarını örgüte gönderdiği gibi cumhuriyetin onuncu yılı kutlama programı çerçevesinde piyesler yazılmasını teşvik etmiştir. 1933 yılı içinde bu çağrı çerçevesinde 20'den fazla piyes yazılıp bastırılmış ve bunların CHP desteğindeki Halkevleri'nde oynanması sağlanmıştır.

3. Parti, 1933'ten itibaren 1950'lere kadar her yıl, Halkevleri'nde oynanacak oyunlardan kendi denetim ve onayından geçtikten sonra, inkılâplara ve yeni hayatın gereklerine uygun bulduklarını onaylamış, bastırılmış veya basılmasına onay vermiş, oynanması için piyes repertuarına eklenmesini sağlamış, bastırıldıklarını bütün örgüte göndermiştir. Söz gelişi sadece 1947'de CHP Genel Sekreterliği 90'a yakın oyun yazdırmış, bastırılmış ve bunlardan 30 kadar oyunu oynanması için örgüte göndererek sahnelenmesini önermiştir.

CHP'nin, 1932-1950 yılları arasında yukarıda sayılan çabalarından başka, yazarlara verdiği piyes siparişleri, açtığı yarışmalar ve verdiği mükâfatlardan da ayrıca söz etmek gerekir:

1. Bu bağlamda ilk kapsamlı sipariş ve özendirme cumhuriyetin 10. yılı kutlamaları vesilesiyle yapıldığını görürüz. Kutlama Yüksek Komisyonu, sanatçılardan inkılâbın anlamını ve cumhuriyetin ilk on yılında gerçekleştirilen değişim ve yenilikleri anlatan piyes, roman ve şiirler yazmalarını istemiştir. Bu çağrıya uyan sanatçıların yazdığı piyeslerin çoğu Devlet Matbaası'nda basılmıştır.

¹ Bk. Nurhan Karadağ, *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998, s. 70-71, 101-103, 163.

Bu çağrıya uyulduğunu gösteren onlarca örnekten biri olarak CHP'nin Faruk Nafiz Çamlıbel (1898-1973)'den istediği dört piyes siparişi ile ilgili olayı göstermek mümkündür. Yusuf Ziya Ortaç (1895-1967), bu sipariş olayını *Bizim Yokuş*'ta ayrıntılı bir şekilde anlatmaktadır.²

2. CHP'nin, sipariş oyun yazdırmasının yanı sıra sahnelerde oynanabilecek türden piyesler yazılmasını sağlamak için yarışmalar düzenlediği de görülür. Bu yarışmaların 1939'da sonuçlanan birincisinin ardından ikincisi de 1945'te düzenlenmiştir. Bu yarışmaların şartlarında yazarların konu olarak mutlaka devrim ilkelerine bağlı kalmaları vurgulanmıştır. Piyeslerde işlenecek değişimlerin ve değerlerin, devrimin dünya görüşüne uygun bir tarzda belirtilmesi istenmiştir.

CHP'nin 1940'lı yıllarda sadece piyes türünde değil, sanatın diğer türlerinde de yarışmalar düzenlediği bilinmektedir. Ne var ki partinin düzenlediği bu yarışmalar bugüne kadar hiçbir yazıya konu yapılmamıştır. Bu sebeple bu makalede hiçbir kaynakta derli toplu bilgi bulunmayan CHP'nin 1939-1947 arasında düzenlediği sanat eseri yarışmaları ayrıntılı bilgi ve belgelerle değerlendirilmeye çalışılmıştır.

CHP Sanat Yarışmaları

Türk edebiyatında Millî Şefli yıllarda CHP'nin düzenlediği sanat yarışmaları ve verilen ödüller hakkında bugüne kadar herhangi bir çalışmanın yapılmadığı anlaşılmaktadır. Dönemin sanat yönünü ele alan yazı ve kitaplarda da bu yarışmalara ve kazananlara dair ya hiçbir bilgi bulunmamakta ya da konu birkaç cümleyle geçiştirilmektedir. Söz gelişi *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*'nin sonunda yer alan ve 156 kuruluşun verdiği ödüllerle ilgili ayrıntılı bölümde CHP sanat ödülleri sadece 1942 roman ve 1946 şiir yarışmasında ödül alanlarla ilgili bilgilere yer verilmiştir.³ *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*'nde ise 37 kuruluşun verdiği ödüller arasında CHP'nin düzenleyip dağıttığı ödüllerle ilgili hiçbir bilgi yer almamaktadır.⁴ Bir diğer örnek de "Millî Şef Dönemi'nin Kültürel Yaşamı" başlıklı yazıdır ki bu yazıda da dönemin sergilerinden, radyo yayınlarından, klâsiklerin çevirisinden, Köy Enstitüleri'nden, basın-yayın faaliyetlerinden bahsedildiği halde söz konusu yarışmalardan hiç bahis açılmamıştır.⁵

² Yusuf Ziya Ortaç, *Bizim Yokuş*, Akbaba Yayınları, İstanbul 1966, s. 312-313.

³ İhsan Işık, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, 2. bs., Ankara 2002, s. 1053.

⁴ Behçet Necatigil, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, 14. bs., Varlık Yayınları, İstanbul 1991, s. 343-364.

⁵ Cemil Koçak, "Millî Şef Döneminin Kültürel Yaşamı", *Gösteri*, Temmuz 1986, s. 75-77.

İlki 1939'da olmak üzere 1940'lı yıllarda CHP, içlerinde edebiyatçıların da yoğun olarak yer aldığı sanatçıları ödüllendirmek için *CHP Sanat Mükâfatları* adı altında bazı yarışmalar düzenlemiş ve sanatçılardan kimisine ödül verilmiştir. Aşağıda hangi yıllarda ve hangi türlerde yarışmalar açıldığı ile hangi sanatçılara hangi eserlerinden dolayı ödül verildiği ayrıntılı bir şekilde belirtilmiş ve yıl yıl gösterilmiştir:

1939

Cumhuriyet Halk Partisi'nin bu yönde yaptığı ilk yarışma duyurusu *Ülkü Halkevleri Dergisi*'nin Eylül 1938 tarihli sayısında yer almaktadır. Bu duyuruya göre parti üç dalda yarışma açmıştır:⁶

- a) Yetişkin muharrirler arasında Halkevleri sahneleri için piyes müsabakası
- b) Yetişkin muharrirler arasında büyük memleket hikâyeleri müsabakası
- c) Halkevleri'ne mensup genç muharrirler arasında küçük memleket hikâyeleri müsabakası

Bu duyuru metninde hikâye müsabakasıyla ilgili bölümde olmayan, ancak piyes müsabakası için sıralanan şartlardan 2. sinde şu ifadeler dikkati çekmektedir: "Muharrir bu esaslar ve millî dâvalarımızın ve inkılâp prensiplerimizin çerçevesi içinde kalmak şartile mevzuu seçmekte serbesttir."⁷

Muharrir "serbest", ama "inkılâp prensiplerinin çerçevesi içinde kalmak şartıyla." Burada sanatı ve sanatçıyı güdülemeye dönük böyle bir ifadenin hikâye müsabakası için değil de piyes müsabakası için kullanılmış olması dikkat çekicidir. Bunun temel sebebi okur-yazar olmayan veya okuma eyleminin uzağında olan büyük insan yığınının "seyir" yoluyla ulaşmak isteğinden başka bir şey değildir.

1938 Eylül'ündeki söz konusu duyuruda 1 Şubat 1939 tarihine kadar Ankara'da CHP Genel Sekreterliği'ne gönderilmesi istenen eserler, bu tarihten sonra zamanın ünlü sanatkâr ve edebiyatçıları tarafından incelenmiş ve sonuçlar *Ülkü Halkevleri Dergisi*'nin Mayıs 1939 tarihli sayısında ilân edilmiştir.⁸ Buna göre:

- a) Piyes yarışmasına 27 eser katılmış, bu eserler jüriyi oluşturan Cevdet Kerim İncedayı, Nafi Atuf Kansu, Reşat Nuri Güntekin, Bedrettin Tuncel, Dr. Ali

⁶ "C.H. Partisinin Piyes, Hikâye Müsabakaları", *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C. XII, S. 67, Eylül 1938, s. 79-80.

⁷ *Agm*, s. 79.

⁸ "CHP'nin Tertip Ettiği Müsabakalar", *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C. XIII, S. 75, Mayıs 1939, s. 276-278.

Süha Delilbaşı ve Muhsin Ertuğrul tarafından incelenmiş, fakat bu oyunlardan hiçbirisi ilk üç dereceye lâyık görülmemiştir. Aşağıdaki tabloda görüleceği üzere müsabaka şartlarına göre bir eser dördüncü, üç eser de beşinci seçilmiş, bunlara ödülleri verilmiş ve bu oyunların CHP tarafından bastırılarak Halkevleri'nde oynanması sağlanmıştır.

Yıl	Yazar	Eser	Derece	Ödül
1939	-	-	1.	-
	-	-	2.	-
	-	-	3.	-
	Samsun Halkevi üyelerinden Vedat Örfi Bengü	Beyaz Baykuş	4.	200 lira
	Bursa Halkevi üyelerinden Celâl Sıtkı Gürler	Eğitmen	5.	100 lira
	İzmit Halkevi üyelerinden Yusuf Nüzhet Unat	Para Delisi	5.	100 lira
	Mardin Halkevi üyelerinden Sedat Yesüğe	O Varken	5.	100 lira

b) En çok 20 sayfa olması istenen büyük memleket hikâyeleri müsabakasına 7 başvuru olmuş, incelenen hikâyelerden hiçbiri ödüle lâyık görülmemiş, bu nedenle büyük memleket hikâyeleri müsabakasının bu sene için muteber sayılmamasına karar verilmiştir.

c) En çok 10 sayfa olması istenen küçük memleket hikâyeleri müsabakasına birçok başvuru olmuş; Falih Rıfki Atay, H. Vedat Fıratlı, Hüseyin Rahmi Gürpınar, Ahmet Kutsi Tecer, Mustafa Nihat Özön, Nafi Atuf Kansu, Sadri Ertem, Yaşar Nabi Nayır ve Fevziye Abdullah'tan oluşan jüri heyetinin yaptığı inceleme sonunda 10 hikâyeye seçilmiş ve neşre değer görülmüştür. Sıralama şu şekilde verilmiştir:

Yıl	Yazar	Eser	Derece	Ödül
1939	Eminönü Halkevi üyelerinden Naki Tezel	Yıkılan Köprü	1.	100 lira
	İzmir Halkevi üyelerinden Kemal Bilbaşar	Hacı Emin'in Damadı	2.	100 lira
	Sinop Halkevi üyelerinden Sadi Günel	İstanbul Tevze	3.	100 lira
	Ankara Halkevi üyelerinden Azize Tözen	Şevki Çamtepe	4.	100 lira

Eskişehir Halkevi üyelerinden İ. Tayla	Kadir Kadir	5.	100 lira
Bursa Halkevi üyelerinden Rıdvan Kipurul	Bir Bekârın Romanı	6.	100 lira
Ankara Halkevi üyelerinden Sabahattin İzbul	Haciz	7.	100 lira
Ankara Halkevi üyelerinden Salim Şengil	Toprağa Dönüş	8.	100 lira
Denizli Halkevi üyelerinden Emin Tuğal	Ayşeciğin Hatırası	9.	100 lira
Ankara Halkevi üyelerinden Süleyman Kazmaz	Soğuk Su	10.	100 lira

Yukarıda piyes müsabakasını kazananlarda olduğu gibi hikâye müsabakasını kazananlarda da dikkati çeken bir noktaya parmak basmakta fayda vardır. Dikkat edilirse kazananların hepsi bir Halkevi üyesidir. Bunun sebebi CHP'nin bu müsabakaları hem Halkevi sahneleri için açmış olması hem de küçük memleket hikâyeleri müsabakasının duyurulduğu bölüm başlığında yer alan "Halkevlerine Mensup Genç Muharrirler Arasında Küçük Memleket Hikâyeleri Müsabakası" ifadelerinden hareketle katılımcıların diğer yarışmalara da sadece Halkevlerine üye olanların başvurabileceği gibi bir anlam çıkartmış olmasıdır.

1940-1941

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1939'da düzenlediği piyes yarışmasından sonra 1942'ye kadar herhangi bir yarışma tertiplemediği anlaşılıyor. Çünkü (1939 yılı hariç) yarışma açılan her yıl için kazananlar o yılın 19 Şubat'ını takip eden ilk pazar günü, Halkevi Bayramı'nda ilân edilmiş ve yine aynı gün ya *Ulus* gazetesinde ya da 19 Şubat'ı takip eden ilk sayıda *Ülkü Millî Kültür Dergisi*'nde duyurulmuştur. *Ülkü Millî Kültür Dergisi* ve *Ulus*'un 1940 ve 1941 Şubat ve Mart sayılarında bu yönde herhangi bir haber olmadığına göre bu iki yılda yarışma düzenlenmediği anlaşılır.

1942

Partinin 1942'den itibaren "Sanat Mükâfatı" adı altında sistemli bir yarışma geleneği oluşturmaya çalıştığı görülür. Cumhuriyet Halk Partisi'nin memlekette

* *Ülkü* dergisinin adı "Şubat 1933-Eylül 1941" arasında *Ülkü Halkevleri Mecmuası*, "Ekim 1941-Aralık 1946" arasında (II. Seri) *Ülkü Millî Kültür Dergisi* ve "Ocak 1947-Mayıs 1950" arasında ise (III. Seri) *Ülkü Halkevi ve Halkodaları Dergisi* olmuştur.

güzel sanatları teşvik amacıyla roman, musiki, tiyatro, şiir, resim, heykel ve mimarî olmak üzere toplam yedi dalda mükâfat vereceğine dair ilk haberlerden birkaçı *Ülkü Millî Kültür Dergisi*'nde çıkmıştır. Halkevleri'nin ve dolayısıyla CHP'nin/iktidarın yayın organı olan *Ülkü*'nün 1941 sonlarına doğru yayınlanan yeni serisinin 1. ve 2. sayılarında duyurulduğuna göre mükâfat her yıl yukarıda sayılan dallardan bir veya birkaçına mahsus olmak üzere verilecektir. İlk mükâfatın roman dalında Halkevleri'nin onuncu kuruluş yıldönümü olan 19 Şubat 1942 tarihinde takdim edileceği duyurulmuş, ancak 19 Şubat 1942 günü pazar-tesiye denk geldiği için mükâfat 25 Şubat Pazar günü takdim edilmiştir. Parti Genel Sekreterliği'nin yaptığı duyurudan anlaşıldığına göre mükâfata hak kazanan eserlerin seçiminde herhangi bir kıstas belirlenmemiş, eser seçimi jüri üyelerinin beğenisine göre yapılmıştır.⁹ Bundan sonraki yıllarda da mükâfatlar Halkevleri'nin kuruluş günü olan 19 Şubat'ı takip eden ilk pazar günlerinde yani Halkevi Bayramı'nda ilân edilmiş ve verilmiştir.

1942'deki bu ilk sanat mükâfatı olan roman mükâfatıyla ilgili 25 kişiden oluşan jüri heyeti toplantısının zaptı şöyledir:

Cumhuriyet Halk Partisi sanat mükâfatı roman kolu jürisinin ilk toplantısı 20 Şubat 1942 Cuma günü saat 15'te 23 âzanın iştirakile C.H.P. Genel Sekreteri Dr. A. F. Tuzer tarafından açılmış ve reisliğe Halit Ziya Uşaklıgil, kâtipliğe Ahmet Muhip Dıranas ve Behçet Kemal Çağlar intihab edilerek okunan talimatname gereğince yapılan seçimde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban'ı* 30, Halide Edip'in *Sinekli Bakkal'ı* 28, Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Fahim Bey ve Biz'i* 19, Sabahattin Ali'nin *Kuyucaklı Yusuf'u* 13, Memduh Şevket Esendal'ın *Ayaşlı ve Kiracıları* 6, Peyami Safa'nın *Bir Tereddüdün Romanı* 4, Mahmut Yesari'nin *Su Sinekleri* 4, Mithat Cemal'in *Üç İstanbul'u* 4, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Ankara'sı* 4, Osman Cemal Kaygılı'nın *Çingeneler'i* 3, Sait Faik'in *Semaver'i* 3, Kemal Bilbaşar'ın *Cevizli Bahçe'si* 3, Reşat Nuri Güntekin'in *Gökyüzü'sü* 3, Reşat Nuri Güntekin'in *Kızılçık Dalları* 2, Sabahattin Ali'nin *Kağnı'sı* 2, Peyami Safa'nın *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu* 2, Reşat Nuri Güntekin'in *Eski Hastalık'ı* 2, Sabahattin Ali'nin *İçimizdeki Şeytan'ı* 2, Sabahattin Ali'nin *Ses'i* 2, Hilmi Ziya Ülken'in *Posta Yolu* 1, Refik Ahmet Sevensil'in *Açlık'ı* 1 puan almışlar ve talimatnamenin 8. maddesine uyularak en çok puan alan üç eser yeniden reye vazolunmuş ve Halide Edip'in *Sinekli Bakkal'ı* 9 rey-le Cumhuriyet Halk Partisi sanat mükâfatının ilki olan 2500 liralık roman primini ka-

⁹ "CHP Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 1, 1 Birinciteşrin 1941, s. 19; "Cumhuriyet Halk Partisi Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 2, 16 Birinciteşrin 1941, s. 24; "Roman Mükâfatı Hazırlığı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 6, 16 Birincikanun 1941, s. 24.

zanmıştır. Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*'ı 8 ve Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Fahim Bey ve Biz*'i 6 rey almışlardır.¹⁰

Yıl	Yazar	Eser	Tür	Derece	Ödül
1942	Halide Edip Adıvar	Sinekli Bakkal	Roman	1.	2500 lira

Bu sonuca göre yarışmada Halide Edip Adıvar'ın *Sinekli Bakkal*'ı birinci seçilmiş ve sadece ona mükâfat verilmiştir. Yarışmada diğer romanlara mükâfat verilmediği gibi bu romanlar kamuoyunda ve basın-yayın camiasında aldıkları oylara göre derecelendirilmişlerdir. Söz gelişi Memduh Şevket Esendal'ın *Ayaşlı ve Kiracıları*'nın bu yarışmada beşinci geldiği yazılagelmiştir. Bu sonuç şuradan çıkarılmıştır: Yukarıda değinildiği üzere Halide Edip'in *Sinekli Bakkal*'ı 9 oyla birinci seçilmişti. Ondan sonra 8 oy alan Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*'ı ikinci, 6 oy alan Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Fahim Bey ve Biz*'i de üçüncü sayılmıştır. Bu ilk üç derece ikinci tur oylamanın sonucuna göre yapılan sıralamadır. Artık dördüncü, beşinci ve diğer sıraları belirlemek için birinci tur oylama sonuçlarına bakmak gerekir. İkinci tur oylama gibi birinci tur oylamada da en çok oy alan *Yaban* (30 oy), *Sinekli Bakkal* (28 oy) ile *Fahim Bey ve Biz*'den (19 oy) sonra en çok oy alan eserler Sabahattin Ali'nin *Kuyucaklı Yusuf*'u (13 oy) dördüncü, Memduh Şevket Esendal'ın *Ayaşlı ve Kiracıları* (6 oy) beşinci sayılmış olmalıdır.

Basın-yayın çevrelerindeki bu değerlendirmeler sonraki yıllarda da çeşitli vesilelerde gündeme getirilmiştir. Bu değerlendirmelere göre aşağıdaki tabloyu çıkarmak mümkün görünmektedir:

Yıl	Yazar	Eser	1. Oylama	2. Oylama	Derece	Ödül (Lira)
1942	Halide Edip Adıvar	Sinekli Bakkal	28	9	1.	2500
	Y. Kadri Karaosmanoğlu	Yaban	30	8	2.	-
	Abdülhak Şinasi Hisar	Fahim Bey ve Biz	19	6	3.	-
	Sabahattin Ali	Kuyucaklı Yusuf	13	-	4.	-
	Memduh Şevket Esendal	Ayaşlı ve Kiracıları	6	-	5.	-

1942'de sadece Halide Edip Adıvar'ın *Sinekli Bakkal* romanının derece ve ödül aldığı yarışmada görev yapan 23 jüri üyesi şunlardır: Halit Ziya Uşaklıgil,

¹⁰ Roman Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 11, 1 Mart 1942, s. 31.

Ahmet Muhip Dıranas, Behçet Kemal Çağlar, Hakkı Tarık Us, Yahya Kemal Beyatlı, İbrahim Alaattin Gövsa, Nurettin Artam, Hüseyin Cahit Yalçın, Ferit C. Güven, M. Şekip Tunç, Nasuhi Baydar, Vedat Nedim Tör, Nurullah Ataç, İsmail Hakkı Baltacıoğlu, Ahmet Kutsi Tecer, Kadri Yörükoğlu, Mustafa Nihat Özön, İsmail Habib Sevük, Sabahattin Eyüboğlu, Suut Kemal Yetkin, Behice Boran, Sabri Esat Siyavuşgil, Fazıl Ahmet Aykaç.¹¹

1943

Romana ayrılan ilk mükâfattan sonra 1943 yılı mükâfatı musikiye ayrılmış, "İstanbul ve Ankara Konservatuarları musikî öğretmenlerinden ve musikî bilgincilerinden teşekkül eden jüri heyetine gönderilen eserler arasından üçü beğenilmiş ve mükâfatın bu üç esere taksim edilmesi kararlaştırılmıştır. Seçilen eserler Ulvi Cemal Erkin'in piyano konsertosu, Ahmet Adnan Saygun'un Yunus Emre Oratoryosu ve Hasan Ferit'in viyolensel konsertosudur"¹²

Yıl	Kazanan	Eser	Derece
1943	Ulvi Cemal Erkin	Piyano Konçertosu	1.
	Ahmet Adnan Saygun	Yunus Emre Oratoryosu	2.
	Hasan Ferit Alnar	Viyolensel Konçertosu	3.

1944

Ülkü Millî Kültür Dergisi'nin 1944 sayılarında ve *Ulus* gazetesinin 1944 Şubat sayılarında Cumhuriyet Halk Partisi'nin bu yıl için düzenlemiş olduğu bir yarışmayla ilgili herhangi bir haber olmaması 1944'te CHP'nin sanat yarışmalarına ara verdiğini göstermektedir. Bu ara sadece bir yıllla sınırlı kalmıştır.

Bu arada CHP Türkiye çapında bir yarışma düzenlememişse de *Ülkü*'nün 1 Nisan 1944 tarihli sayısında çıkan bir haberden sadece Ankara Halkevi'nin bir edebiyat yarışması düzenlediği anlaşılmaktadır. Haber aynen şöyledir:

Ankara Halkevinin Edebiyat Müsabakası

Ankara Halkevi Dil ve Edebiyat Komitesi tarafından açılan edebiyat müsabakası 19 Şubat'ta neticelenmiştir. Müsabakada kazanan eserler bir broşür halinde yayınlanmış, derece almış olan gençlere armağan edilecek kitaplarla birlikte bu broşürü vermek için 25 Mart Cumartesi günü Halkevinde bir toplantı yapılmıştır.

¹¹ *Agm*, s. 31-32.

¹² "CHP Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 3, S. 35, 1 Mart 1943, s. 24.

mıştır. Ankara'da birçok şair ve yazarın da katıldığı bu toplantıda Halkevi Başkanı Ferit Celâl Güven kısa bir konuşma yaparak bu müsabakanın mahiyetini belirtmiş ve kazananları tebrik etmiştir. Bundan sonra sıra ile mensur şiir, küçük hikâye ve çocuk masalı bölümlerinde birincilik, ikincilik ve üçüncülük kazanmış olan Fethi Gürsoy, Abdullah Aşçı, Nihat Doğangüneş, Salim Şengil, Mümtaz Göktürk, Ziya Çöker, Turgut Pamir ve Mitat Atakurt'a armağanları verilmiş ve toplantı samimî bir hava içinde geç vakte kadar sürmüştür.¹³

1945

Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1945 Sanat Mükâfatı tiyatroya ayrılmıştır. Bu sanat mükâfatı için de yine jüri dönemin ünlü isimlerinden oluşturulmuştur: "Reşat Nuri Güntekin, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ali Süha Delilbaşı, Muhsin Ertuğrul, Suut Kemal Yetkin, Bedrettin Tuncel, Yunus Kâzım Köni, Sabahattin Eyüboğlu, Nurullah Ataç, Ertuğrul İlgin."¹⁴

Ülkü'nün 16 Ağustos 1944 tarihli sayısında yarışmaya dair şartnamenin "Konu" başlığı altında sunulan maddelerinde 1939'da olduğu gibi piyeslerin muharrirleri güdülemeye dönük amaçlar doğrultusunda yazılmasının istenmesiyle ilgili olarak şu ifadelerle rastlanmaktadır:

a) Konu, Cumhuriyetin ilânından bugüne kadar geçen zaman içinde cemiyet hayatımızda görülen çeşitli değişmeler, ilerlemeler göz önünde tutularak işlenmelidir. Gerçekleşmiş olan veya gerçekleşmesi cemiyetimiz için hayırlı olabilecek değerler, İnkılâbımızın dünya görüşüne uygun olarak belirtilmelidir.

b) Konu, memlekette türlü iş ve çalışma alanlarında İnkılâbın güttüğü gayeleri belirtebilecek, memleketimizin davalarını, halkımızın hayatını aydınlatacak, kavriyacak şekilde ele alınmalıdır.¹⁵

Jürinin CHP Genel Sekreterliğine sunduğu rapordan yarışmaya 149 eserin katıldığını, bunların yarışma şartnamesine uygunlukları bakımından incelendiğini, bütün bu eserlerden sadece 11'inin şartname kurallarına uygun olduklarını öğreniyoruz. Yine jürinin raporundan bu eserlerin jüri üyeleri tarafından okunduğunu, ancak 11 oyun içinde de dereceye lâyık eser bulunmadığını, sadece

¹³ "Ankara Halkevinin Edebiyat Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, C. 6, S. 61, 1 Nisan 1944, s. IV.

¹⁴ "CHP 1945 Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 7, S. 83, 1 Mart 1945, s. 26; "1945 C.H.P. Sanat Mükafatı Hakkında Jüri Raporu", *Ulus*, 25 Şubat 1945, s. 5.

¹⁵ "CHP 1945 Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 6, S. 70, 16 Ağustos 1944, s. 3.

Hamdi Olcay'ın *Kafa Kağıdı* adlı piyesinin diğerlerinden biraz daha başarılı bulunduğu için 300 lira ile ödüllendirilmesine karar verildiğini biliyoruz.¹⁶

Yıl	Yazar	Eser	Tür	Derece	Ödül
1945	Hamdi Olcay	Kafa Kağıdı	Piyes	-	300 lira

1946

Cumhuriyet Halk Partisi 1946 yılı için üç dalda yarışma açmıştır: Mimarî, tiyatro ve şiir.¹⁷

Şiir Yarışması Sonuçları: Şiir yarışmasına 164 şair katılmış, birinciliği Cahit Sıtkı Tarancı, ikinciliği Attilâ İlhan, üçüncülüğü ise Fazıl Hüsnü Dağlarca kazanmıştır.¹⁸

Yıl	Şair	Eser	Derece	Ödül
1946	Cahit Sıtkı Tarancı	Otuz Beş Yaş	1.	2000 lira
	Attilâ İlhan	Cabbaroğlu Mehemmed	2.	1500 lira
	Fazıl Hüsnü Dağlarca	Çakır Destanı	3.	1000 lira

1946 yılı yarışmasıyla ilgili başka bir kaynakta şiir yarışmasının sonucuyla ilgili bir duyuruda, yukarıdaki bilgiden farklı olarak müsabakaya 164 değil, 400 şairin katıldığı bilgisi yer almaktadır. Ayrıca bu duyuruda şiir yarışmasının jüri üyeleri de şöyle sıralanmıştır: Başkan İbrahim Alaattin Gövsa, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar, Suut Kemal Yetkin, Behçet Kemal Çağlar ve Nurullah Ataç.¹⁹

Mimarî Yarışması Sonuçları: 1946'daki müsabakaya mimari dalında 26 eser katılmış, birinci, ikinci ve üçüncüye mükâfat, dört, beş ve altıncıya mansiyon, diğer bütün katılımcılara ise 200'er lira ödül verilmiştir.

¹⁶ "CHP 1945 Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 7, S. 83, 1 Mart 1945, s. 26; "1945 C.H.P. Sanat Mükafatı Hakkında Jüri Raporu", *Ulus*, 25 Şubat 1945, s. 5.

¹⁷ "CHP Sanat Mükafatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 8, S. 91, 1 Temmuz 1945, s. 19.

¹⁸ "Şiir Mükafatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 105, 1 Şubat 1946, s. 23; "Partinin Şiir Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, s. 5-6; ayrıca bk. Orhan Veli, "Şiir Mükâfatı", *Denize Doğru*, Varlık Yayınları, İstanbul 1969, s. 33-36.

¹⁹ "Şiir Mükâfatı", *Yeni Çağ*, S. 5, 2 Mart 1946, s. 2.

Yıl	Mimar(lar)	Derece	Ödül
1946	Halit Temir-Feridun Akzon- Nezahat Sügüder-Maruf Önal	1.	4000 lira
	Nejat Gökbelen	2.	3000 lira
	Asım Mutlu-İzzet Baysal	3.	2000 lira
	Hamit Kemali-Harika Söylemezoğlu	Mansiyon	1000 lira
	Ferzan Baydar-M. Devres	Mansiyon	1000 lira
	Muhiddin Binan-Selim Gürce	Mansiyon	1000 lira

Piyes Yarışması Sonuçları: 1945'te 149 eser arasından dereceye girecek herhangi bir eser çıkmadığı gibi, 1946'da da piyes dalında yarışmaya 102 eser katılmış, yine dereceye lâyık bir tek eser bile bulunamamış ve bir sonraki yıl için de piyes yarışması düzenleme kararı alınmıştır.²⁰

1947

1942 yılından başlamak üzere her yıl farklı bir dalda ödül verileceğinin ilân edilmesine rağmen bu şarta uyulmadığı görülmektedir. Çünkü 1942'de roman, 1943'te musikî, 1945'te tiyatro, 1946'da mimarî, tiyatro ve şiir, 1947'de ise tiyatro dallarında yarışma açılmış ve mükâfat verilmiştir.

1947'deki yarışmada bir eser birinciliğe, iki eser de ikinciliğe lâyık görülmüştür:

Yıl	Şair	Eser	Derece	Ödül
1947	Necip Fazl Kısakürek	Sabır Taşı	1.	-
	Ahmet Muhip Dıranas	Gölgeler	2.	-
	İlhan Tarus	Bir Gemi	2.	-

Yarışmanın duyuru metinlerinde²¹ kazananların 23 Şubat 1947 Pazar günü ilân edileceği yazıyorsa da 1947 yılı Şubat ve Mart aylarına ait *Ulus* gazetesi ve

²⁰ Mimarî mükâfatlarının sonucu için bk. "Partimizin Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, s. 22. Piyes müsabakasının sonucu için bk. Yunus Kâzım Koni, "C.H.P Tiyatro Müsabakalarının Sonucu", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, s. 2, 15. Her üç yarışmayı kazananlarla ilgili duyuru için bk. Nafi Atuf Kansu, "Halkevlerimizin 14. Bayramı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, s. 4.

²¹ "C. H. P. Piyes Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 10, S. 115, 1 Temmuz 1946, s. 21; "C. H. P. Piyes Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 10, S. 116, 15 Temmuz 1946, s. 20; "C. H. P. Piyes Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 10, S. 117, 1 Ağustos 1946, s. 21.

Ülkü Millî Kültür Dergisi'nde 1947 mükâfatı ile ilgili herhangi bir haber yayınlanmamıştır. Bunun sebebi de jüri heyetinin birinciliği Necip Fazıl'a vermiş olmasından kaynaklanmaktaydı. O sıralar birinciliği kazanan Necip Fazıl'ın ödülünün iptal edilmesi için bazı girişimlerde bulunulmuş ve bu girişimlerde de başarıya ulaşılmıştır. Bu konuda A. Ali Ural'ın anlattıkları 1947 mükâfatının akibeti hakkında ayrıntılı bilgiler sunmaktadır:

3 Mart 1947'de birçok İstanbul gazetesinde şu satırlara rastlamak mümkündür:

«CHP'nin sanat mükâfatını, Necip Fazıl'ın Sabır Taşı isimli eseri kazanmıştı. Jürinin verdiği bu karar Halkevleri'nin kuruluş yıldönümünde ilân edilecekti, edilmedi...»

Gazetelerin birkaç satırla geçiştirdiği haberin ayrıntıları Necip Fazıl'ın Büyük Doğu dergisinde açıklanmakta gecikmedi. Galip Arcan, Prof. Sabri Esad Siyavuşgil, Ali Süha Delilbaşı, Bedrettin Tuncel, Kenan Akyüz, Lütfü Ay, Afif Obay'dan oluşan yedi kişilik jüri, tiyatro ödülünün Necip Fazıl'a verilmesini kararlaştırmış. Bunların altısının oyuyla verilen bu karar, daha önce Halkevleri'nin kuruluş yıldönümü olan 23 Şubat 1947'de açıklanacağı bildirildiği hâlde bir türlü açıklanamamıştı.»²²

Her ne kadar açıklanmasa ve gizlenmeye çalışılsa da birinciliği Necip Fazıl'ın *Sabır Taşı* adlı piyesinin kazandığını herkes duymuştu. Necip Fazıl da bu gizlilik ve iptal söylentileri arasında 18 Nisan 1947 tarihli *Büyük Doğu*'da olup bitenlerle ilgili kendisiyle yapılan röportajda parti yönetimine ve jüri heyetine ağır eleştirilerde bulunmuş, açıklamalarının 9. maddesinde ödülünü hileli bir şekilde iptal eden parti yönetimine dava açacağını belirtmiştir.²³

1948-1949-1950

CHP'nin, 1939'dan bu yana düzenlediği sanat yarışmalarına 1948'de son verdiği anlaşılmaktadır. Çünkü 1950'nin Mayıs ayında yapılan seçimle başa gelen Demokrat Parti iktidarına kadar olan zaman diliminde, yani 1948, 1949 ve 1950 yıllarının Halkevi Bayramları'nda ne *Ulus* gazetesinde ne de *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*'nin Mart sayılarında bu yönde bir habere rastlanmamaktadır.²⁴ CHP'nin bu yarışmalara son vermesinde 1947 yılındaki sorunlu

²² A. Ali Ural, "Ödül ve Ceza", *Kitap Haber*, S. 18, Eylül-Ekim 2003, s. 40.

²³ Be-De, "Vesikalar Konuşuyor: İbret!", *Büyük Doğu*, 11 Nisan 1947, s. 13-14.

²⁴ Bk. *Ulus*, 22 Şubat 1948 Pazar; *Ulus*, 21 Şubat 1949 Pazar; *Ulus*, 20 Şubat 1950 Pazar; *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Seri III, C. 2, S. 15, Mart 1948; *Ülkü Halkevleri ve Hal-*

ödül meselesinin ne kadar etkili olduğunu bilemiyoruz, ancak aşağıda da değinildiği üzere CHP'nin sanat yarışmalarına son vermesinin ardında 1946 yılında ihdas edilen, ilk ve son olarak 1948 yılında verilen İnönü Sanat Armağanları'nın etkisi olabilir.

İnönü Sanat Armağanları

CHP'nin düzenlediği sanat armağanları devam ederken 1946 yılında "İnönü Sanat Armağanları" adında başka bir ödüllendirme çalışması başlatılmıştır. Belki de bu çalışma CHP sanat armağanları yerine ihdas edilmek istenmekteydi. Nitekim 1948'den itibaren CHP sanat armağanlarının verilmemeye başladığını görürüz. Gerçi ilgi çekicidir, hakkında kanun çıkarılan İnönü Sanat Armağanları'nın ömrü de uzun sürmemiş, ödül sadece 1948 yılında verilmiştir.

İnönü Sanat Armağanları, 1946 Haziran'ında Meclis'te kabul edilip aynı ay içinde *Resmî Gazete*'de yayınlanan "İnönü Armağanları Kanunu" çerçevesinde ihdas edilmiş bir armağandır. Bakanlar Kurulu'nun 13/6/1946 tarih ve 4933 nolu "İnönü Armağanları Kanunu" nun bu armağanlarla ilgili maddeleri şöyledir:

Madde 1- Bu kanun hükümlerine göre, Türk vatandaşlarından hakedenlere, (İnönü Değerlendirme) ve (İnönü Özendirme) armağanları adları altında iki türlü armağan dağıtılır.

Madde 2 - İnönü değerlendirme armağanları yirmi beşer bin liralık üç armağan olup dünya ölçüsünde yüksek değer taşıyan: A) Bilim eserleri; B) Sanat eserleri; C) İnsan veya hayvan sağlığına, yurdun savunmasına ve istihsalin gelişmesine ve iyileşmesine yarıyan keşif ve ihtira sahiplerine verilir.

Bu armağanlar, hakedenler buldukça, yukarıdaki üç bölümden her biri için üç yılda bir verilir. Bölümler sıraya konarak her yıl bir bölüm için armağanı hakeden kararlaştırılır.

Madde 3 - İnönü özendirme armağanları, beşer bin liralık on ve üçer bin liralık on beş armağan olup yurt ölçüsünde yüksek değer taşıyan: A) Bilim eserleri sahipleri; B) Sanat eserleri sahipleri; C) İnsan veya hayvan sağlığına, yurdun savunmasına ve istihsalin gelişmesine yarıyan keşif ve ihtira sahipleri ile tarım ve endüstri alanlarında istihsalin artmasını sağlayacak olağanüstü başarı gösterenlere; hakedenler buldukça, her yıl dağıtılır."²⁵

kodaları Dergisi, Seri III, C. 3, S. 27, Mart 1949; *Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Seri III, C. 4, S. 39, Mart 1950.

²⁵ "İnönü Armağanları Kanunu", http://www.bilgi-rehberi.com/kanunlar/kanun_14933uc.html
"İnönü Armağanları Kanunu", <http://www.hukuki.net/kanun/38007.23.text.asp>

1946-1947

İnönü Armağanları Kanunu'nun 11. maddesinde Jüri Komisyonları'nın armağanların verilmesine ilişkin kararlarını, her yılın aralık ayının 20'nci gününe kadar Başbakanlık'a verecekleri, bu kararların da her yıl Birinci İnönü Zafêri'nin yıl dönümüne rastlayan ocak ayının 10'uncu günü radyo ve gazetelerde ilân olunacağı belirtilmektedir. Ne var ki dönemin belli başlı gazete ve dergilerinde 1947'de 1946 yılı için, 1948'de ise 1947 yılı için bu armağanın verildiğine dair herhangi bir habere rastlanmamıştır.

1948

İnönü Sanat Armağanları'nın ilk defa 1948 yılı için 1949'un 10 Ocak tarihinde verildiğini *Ayın Tarihi* dergisinin Ocak 1949 tarihli sayısında yer alan şu haberden öğreniyoruz:

1948 yılı İnönü Armağanını kazanan eser sahiplerine, mükâfatları bugün saat 11'de Başbakanlıkta yapılan bir törenle tevzi edilmiştir. Törende Başbakan Hasan Saka, Bakanlar, Başbakanlık Müsteşarı, bilim ve sanat mükâfatını takdir eden bilim ve sanat jüri heyetleri üyeleri hazır bulunmuşlardır. Töreni Başbakan Hasan Saka kısa bir konuşma ile açmış ve demiştir ki:

'Değerli sanatkâr ve bilginlerimiz, 13 Haziran 1946 tarihinden beri yürür- lükte olan 4933 sayılı İnönü Armağanları Kanunu uyarınca kurulmuş sayın jüri heyetimiz tarafından yapılan incelemeler neticesinde takdire lâyık görülen değerli eserlerinizin mükâfatını *ilk defa olarak sizlere vermekle* memleket ve millet adına büyük şeref ve sevinç duymaktayım. Bu başlangıç sanat ve ilim kol- larımızda çalışan asil Türk evlâtları arasından daha büyük ve milletlerarası öl- çüde yüksek sanat ve ilim eserlerinin ortaya konmasını sağlayacak, memleket ve millet adına varlıklarıyla iftihar edeceğimiz, gurur duyacağımız kıymetli bilginler ve sanatkârların yetişmesinin bir müjdecisi olsun.

Sizi candan tebrik ederim.'

Müteakiben Başbakan Hasan Saka «Hayal Şehir» şiirinden dolayı Yahya Kemal Beyatlı'ya, «Yunus Emre Oratoryosu»ndan dolayı Ahmet Adnan Saygun'a, «Küçük Şehir» piyesinden dolayı muharrir Cevat Fehmi Başkut'a sanat mükâ- fatını. .. ve madalyalarını bizzat vermiş ve kendilerini tebrik etmiştir.²⁶

Yıl	Şair	Eser	Tür
1948	Yahya Kemal Beyatlı	Hayal Şehir	Şiir
	Cevat Fehmi Başkut	Küçük Şehir	Piyes
	Ahmet Adnan Saygun	Yunus Emre Oratoryosu	Musiki

Burada dikkat çeken bir durum şudur: Kanununun 10. maddesinde "İnönü Armağanları 1946 yılı başından sonra yapılan ve yayımlanan eserlerle sağlanan keşif ve ihtiralar ve elde edilen başarılarla verilir." dediği halde 1946'dan önce üretilmiş ve 1943'te de CHP sanat mükâfatı çerçevesinde derece almış bir esere, *Yunus Emre Oratoryosu*'na ödül verilmiş olmasıdır.

1949-1950

Nurullah Ataç'ın İnönü Armağanları Kurulu'na çok sert eleştiriler yönelttiği "Verilmeyen Armağan" başlıklı yazısından öğrendiğimize göre 1950 yılı başında 1949 yılı için İnönü Sanat Armağanı'nı almaya lâyık bir eserin bulunmadığı açıklanmıştır.

14 Mayıs 1950'de yapılan seçimlerde iktidara gelen Demokrat Parti'nin, muhalifi olduğu İnönü adına devletin imkanları kullanılarak verilen bir armağanı devam ettirmesi o zamanların muhalefet anlayışı sebebiyle mümkün görünmemektedir. Böylece İnönü Sanat Armağanı'nın 1951 Ocak ayında itidarda bulunan DP tarafından 1950 yılı için verilmediği çok rahat anlaşılmaktadır.

Sonuç

Tarihte rejimlerin, iktidarlarını yerleştirmek ve kuvvetlendirmek için çok çeşitli araçlara başvurdukları bilinen bir gerçektir. Bu araçlardan biri de "sanat" olmuştur. Sanatın, ideolojilerin yerleşmesinde bir araç olarak kullanılması ağırlıklı olarak XX. yüzyılda görülmüştür. Türkiye'de 1933'te cumhuriyetin 10. kuruluş yıldönümü kutlama programı çerçevesinde sanatçılardan inkılâpları anlatacak piyesler yazılmasının istenmesi bu süreçte yaşanan örneklerden yalnızca biridir. Bu örneklerden bir diğeri de CHP'nin 1940'lı yıllarda düzenlediği yarışmalardır.

Bu yarışmalar görüldüğü üzere Türkiye çapında 1939, 1942, 1943, 1945, 1946 ve 1947 yıllarında düzenlenmiştir. Bunlarda sanat dalı olarak mimarî,

²⁷ Nurullah Ataç, "Verilmeyen Armağan", *Cumhuriyet*, 28.02.1950; ayrıca bk. Alev Sınar, "Nurullah Ataç'ın, Devrinin Yazarları Hakkındaki Görüşleri", *Edebiyat Ürünleri Dergisi Nar*, S. 12, Kasım-Aralık 1996, s. 105.

musikî ve edebiyat dallarında yarışmalar açılmış, edebiyatın ise tiyatro, roman, hikâye ve şiir türlerinde yarışmalar ihdas edilmiştir.

Bu makalede söz konusu yarışmalarda derece alan eserler belirlendiğine göre bundan sonra şu yapılmalıdır: Hangi eser hangi sebepten dereceye lâyık görülmüş olabilir? Bu eserlerin derece almasında sadece "sanatkâranelik" mi dikkate alınmıştır, yoksa bir kısmına ödül verilmesinde başka kıstaslar da dikkate alınmış olabilir mi?

Kaynaklar

- "1945 C.H.P. Sanat Mükafatı Hakkında Jüri Raporu", *Ulus*, 25 Şubat 1945, ss. 5.
- "Ankara Halkevinin Edebiyat Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, C. 6, S. 61, 1 Nisan 1944, ss. IV.
- "C. H. P. Piyas Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 10, S. 115, 1 Temmuz 1946, ss. 21.
- "C. H. P. Piyas Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 10, S. 116, 15 Temmuz 1946, ss. 20.
- "C. H. P. Piyas Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 10, S. 117, 1 Ağustos 1946, ss. 21.
- "C.H. Partisinin Piyas, Hikâye Müsabakaları", *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C. XII, S. 67, Eylül 1938, ss. 79-80.
- "CHP 1945 Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 7, S. 83, 1 Mart 1945, ss. 26.
- "CHP 1945 Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 6, S. 70, 16 Ağustos 1944, ss. 3.
- "CHP Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 1, 1 Birinciteşrin 1941, ss. 19.
- "CHP Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 3, S. 35, 1 Mart 1943, ss. 24.
- "CHP Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 8, S. 91, 1 Temmuz 1945, ss. 19.
- "CHP'nin Tertip Ettiği Müsabakalar", *Ülkü Halkevleri Dergisi*, C. XIII, S. 75, Mayıs 1939, ss. 276-278.
- "Cumhuriyet Halk Partisi Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 2, 16 Birinciteşrin 1941, ss. 24.
- "İnönü Armağanları Kanunu", 02.04.2006 tarihinde <http://www.hukuki.net/kanun/38007.23.text.asp> adresinden erişildi.
- "İnönü Armağanları Kanunu", 18.03.2006 tarihinde <http://www.bilgi-rehberi.com/kanunlar/kanun14933uc.html> adresinden erişildi.

- "Partimizin Sanat Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, ss. 22.
- "Partinin Şiir Müsabakası", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, ss. 5-6.
- "Roman Mükâfatı Hazırlığı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 6, 16 Birincikanun 1941, ss. 24.
- "Roman Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 1, S. 11, 1 Mart 1942, ss. 31-32.
- "Şiir Mükâfatı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 105, 1 Şubat 1946, ss. 23.
- "Şiir Mükâfatı", *Yeni Çağ*, S. 5, 2 Mart 1946, ss. 2.
- "Türkiye/a: İçerde/Olayların Takvimi/10 Ocak 1949" (1949). *Ayın Tarihi Dergisi*, 02.04.2006 tarihinde <http://www.byegm.gov.tr/YAYINLARIMIZ/ayintarihi/1949/ocak1949.htm> adresinden erişildi.
- Ataç, Nurullah, "Verilmeyen Armağan", *Cumhuriyet*, 28.02.1950.
- Be-De, "Vesikalar Konuşuyor: İbret!", *Büyük Doğu*, 11 Nisan 1947, ss. 13-14.
- Işık, İhsan, *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*, Elvan Yayınları, 2. bs., Ankara 2002.
- Kanık, Orhan Veli, "Şiir Mükâfatı", *Denize Doğru*, Varlık Yayınları, İstanbul 1969, ss. 33-36.
- Kansu, Nafi Atuf, "Halkevlerimizin 14. Bayramı", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, ss. 3-4.
- Karadağ, Nurhan, *Halkevleri Tiyatro Çalışmaları (1932-1951)*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1998.
- Koçak, Cemil, "Milli Şef Döneminin Kültürel Yaşamı", *Gösteri*, Temmuz 1986, ss. 75-77.
- Köni, Yunus Kâzım, "C.H.P Tiyatro Müsabakalarının Sonucu", *Ülkü Millî Kültür Dergisi*, Yeni Seri, C. 9, S. 107, 1 Mart 1946, ss. 2, 15.
- Necatigil, Behçet, *Edebiyatımızda İsimler Sözlüğü*, 14. bs., Varlık Yayınları, İstanbul 1991.
- Ortaç, Yusuf Ziya, *Bizim Yokuş*, Akbaba Yayınları, İstanbul 1966.
- Sınar, Alev, "Nurullah Ataç'ın, Devrinin Yazarları Hakkındaki Görüşleri", *Edebiyat Ürünleri Dergisi Nar*, S. 12, Kasım-Aralık 1996, ss. 92-124..
- Ulus*, 20 Şubat 1950 Pazar.
- Ulus*, 21 Şubat 1949 Pazar.
- Ulus*, 22 Şubat 1948 Pazar.
- Ural, A. Ali, "Ödül ve Ceza", *Kitap Haber*, S. 18, Eylül-Ekim 2003, ss. 40-41.
- Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Seri III, C. 2, S. 15, Mart 1948.
- Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Seri III, C. 3, S. 27, Mart 1949.
- Ülkü Halkevleri ve Halkodaları Dergisi*, Seri III, C. 4, S. 39, Mart 1950.